

Att se till individen i engelskaundervisningen

**En kvalitativ studie om hur lärare individanpassar
undervisningen i engelska utifrån elevers olika behov och
förutsättningar**

Av: Egzona Goc

Handledare: Martin Dvorak

Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande

Självständigt arbete 1, 15 hp

Engelska | Vårterminen 2016

Programmet för Grundlärarutbildning med interkulturell profil, mot förskoleklass och
årskurs 1-3, 240 hp

Abstract

English title: Individualization in English teaching

Author: Egzona Goc, Spring term of 2016

Supervisor: Martin Dvorak

The purpose of this study has been to investigate whether the teaching of English in grades 2-3 is individualized for different students conditions and needs and how teachers go about doing this. To answer this I prepared the following questions:

- What methods and tools do teachers use to design the teaching of English (grades 2-3) to meet students varying needs and conditions?
- What do the teachers think they do to vary thier english teaching?
- How do the teachers relate to the students who are at different levels in English?

This is a qualitative study based on completed observations and interviews. I have interviewed and observed three different teachers in different schools. The study is based on Lundgrens and Stensmos thoughts about framefactors and how they affect the teaching process, it is also based on the theory of Zone of proximal development and scaffolding. The results show that the teaching is individualized by the teachers offering a varied teaching with varying approaches that can satisfy many learning styles. Furthermore, the results show that teachers adapt the tasks for students based on their level during the lesson.

Keywords: Individualization, english teaching, primary school, framefactors,

Nyckelord: Individanpassning, undervisning, engelska, lågstadiet, ramfaktorer,

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	6
1.1.1. Individanpassning/individualisering eller individuellt/enskilt arbete?	6
1.1.2. Varför individanpassa?	7
2. Syfte och frågeställningar	8
2.1. Syfte	8
2.2. Frågeställningar	9
3. Tidigare forskning	9
4. Teoretisk utgångspunkt	11
4.1. Ramfaktorteorin	11
4.2. Proximala utvecklingszonen och scaffolding/stöttning	13
5. Metod	14
5.1. Metod för insamling av empiriskt material	14
5.2. Urval och presentation av skolor och informanter	15
5.3. Genomförande av metod	15
5.3.1. Observation.....	16
5.3.2. Intervju	17
5.4. Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	17
5.5. Etiska aspekter.....	18
6. Resultat och analys	18
6.1. Individanpassning genom helklassundervisning och variation	18
6.2. Individanpassning med utgångspunkt i elevernas intressen	22
6.3. Elever med olika förkunskaper och olika nivåer	23
6.4. Faktorer som påverkar individanpassningen.....	25
7. Slutdiskussion	29
8. Litteraturlista	31
8.1. Otryckta källor	34
9. Bilagor	35
9.1. Bilaga 1	35
9.2. Bilaga 2	35

1. Inledning

De flesta människor har någon slags relation till det engelska språket, framförallt eftersom engelskan finns i vår omgivning. I vår vardag stöter vi på det engelska språket många gånger, t.ex. genom musik, tv, litteratur, internet, sociala medier, instruktioner osv. Engelska språket har blivit ett internationellt verktyg för kommunikation mellan människor och mellan länder. På så vis är det enklare att leva och verka i det globala samhället om man kan kommunicera på engelska. I Sverige är engelska tillsammans med svenska och matematik ett behörighetsgivande ämne i skolan och ett s.k. ”kärnämne”, detta innebär att elever som inte når målen i engelska i årskurs nio har inte behörighet att välja gymnasieprogram, och för de elever som går ut gymnasiet utan godkänt betyg i engelska innebär det att de inte kan söka till universitet eller högskolor (Lundberg, 2011, s. 102). Det är alltså av stor vikt att elever i skolan får möjlighet och de bästa förutsättningarna för att utveckla kunskaper i det engelska språket.

Elever kommer till skolan med olika förkunskaper i det engelska språket. Vissa har det som modersmål hemma, andra har det som ett av flera språk i hemmet, andra har goda kunskaper pga. många utlandsvistelser eller aktiv kontakt med engelskspråkig media på fritiden och ytterligare några andra har ytterst liten erfarenhet av språket (Lundberg, 2011, s. 102). Dessa förkunskaper innebär således att eleverna har olika behov och förutsättningar för att kunna utveckla det engelska språket. För skolan blir det en utmaning att kunna erbjuda utvecklande undervisning i engelska för samtliga elever, oavsett skillnader i förkunskaper och förmågor (ibid). Även skolinspektionen instämmer om detta vad gäller undervisningen generellt. De menar att, att ge alla elever förutsättningar och möjlighet att nå goda resultat är en stor utmaning för skolan (Skolinspektionen, 2010, s. 13).

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. **Undervisningen kan aldrig utformas lika för alla** då det finns olika vägar att nå målet samt att hänsyn måste tas till elevernas olika förutsättningar och behov (Lgr11, s. 8). Vidare står det även att skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling och detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer (Lgr11, s. 10). Skolinspektionen framhåller att skolans uppgift är att ge alla elever möjlighet att nå så långt som möjligt och kompensera elevers olika förutsättningar. Skolan ska ge alla en

likvärdig utbildning (Skolinspektionen, 2010, s. 10). Skolverket menar att skolan behöver ha beredskap för att möta varje elev individuellt, oavsett vilket stöd hen är i behov av (Skolverket, 2014, s. 14).

Med hänsyn till detta är jag intresserad av att undersöka hur undervisningen i engelska individanpassas samt vilka verktyg lärarna använder sig av för att variera undervisningen och anpassa den till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns en uppsjö av forskning om individualisering och individanpassning, dock är det främst kopplat till ämnen som svenska och matematik, eller så har man forskat om det mer generellt i låg- och högstadiet. I sökandet efter forskning fann jag att detta område är väldigt utforskat och det finns ytterst lite forskning om hur lärare i lågstadiet arbetar med att individanpassa undervisningen i engelska. Ur ett lärarperspektiv är detta ett viktigt ämne då det är intressant att studera hur olika lärare går till väga för att tillgodose sina elever med hänsyn till deras olika förutsättningar.

Utifrån mina VFU-erfarenheter har jag märkt att lärarna generellt inte lägger ner mycket tid på att planera undervisningen i engelska och jag tycker att detta är intressant då *all undervisning* enligt läroplanen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Lundberg som är universitetslektor med inriktning mot lärande och undervisning i engelska i grundskolans tidigare år betonar att engelskämnet kräver minst lika mycket planering och efterarbete som svenska och matematik om undervisningen ska bli utvecklande för alla elever (Lundberg, 2011, s. 66).

Stensmo poängterar att elever är olika och att det i en heterogen grundskoleklass innebär att det bl.a. råder en stor variation mellan elevernas färdigheter, kunskaper och förutsättningar för lärande (2008, s. 203). Elever varierar bl.a. i intelligens, intresse och lärstil. Exempelvis är elever olika när det gäller förmåga att tillägna sig kunskaper och färdigheter samt förmågan att tillämpa dessa för att lösa problem och möta nya situationer. Utifrån lärstilar är eleverna olika då alla lär sig på olika sätt, vissa lär sig bättre genom att lyssna, andra genom att läsa och se och ytterligare andra genom att känna och göra (Stensmo, 2008, s. 204 & 211). Olika elever kan även ha behov av olika uppgifter, osäkra elever behöver välstrukturerade, snäva uppgifter medan säkra elever kan arbeta mer fritt. Även sociala faktorer skiljer sig åt då vissa lär sig bäst när de arbetar i grupp och andra när de arbetar ensamma osv. Av den anledningen

är varierande grupperingar att föredra, då de möjliggör att varje elev någon gång möter det sociala forum där han/hon lär bäst (Stensmo, 2008, s. 213).

Håkansson och Sundberg (2012) har studerat forskning om god utbildning och de kan konstatera att det finns en stark koppling mellan god undervisning och förmågan att kunna individanpassa undervisningen. De framhåller att forskningen har visat att god undervisning baseras både på gedigen ämneskunskap och på en effektiv behandling av denna kunskap i förhållande till eleverna. Vidare är god undervisning välorganiserad, planerad och reflekterande med förståelse för elevernas utvecklingsbehov (Håkansson & Sundberg, 2012, s. 73).

1.1. Bakgrund

1.1.1. Individanpassning/individualisering eller individuellt/enskilt arbete?

Christina Månberg som är chef för gymnasieenheten i Skolverket skriver i en debattartikel i Svenska dagbladet om vad individanpassning innebär i praktiken (Månberg, 2015). Hon menar att elever är olika och att resan från starten till målet ser olika ut för olika elever. Elever kommer till skolan med olika förkunskaper och individanpassning, enligt Månberg, handlar bl.a. om att utgå från elevernas förutsättningar och förkunskaper samt att stimulera, stödja och utmana eleverna genom varierade arbetssätt och arbetsformer (ibid). Vidare menar hon att förmågan att kunna individanpassa undervisningen är en fråga om pedagogisk kompetens hos läraren, samtidigt är individanpassning en utmaning för läraren som handlar om att ha kunskap om varje elevs förutsättningar och behov (ibid).

Stensmo har utifrån utdrag från läroplanen sammanställt vad individualisering av undervisningen kan innebära. Han menar att det kan vara 1) Variation av undervisningens *inhåll*, 2) Variation av undervisningens *former*, 3) Variation av den *tid* eleverna behöver för att lära sig, 4) Variation av *studiesätt*, elevens lärostil, 5) Variation med avseende på *elever med behov av särskilt stöd* vid svårigheter och handikapp (Stensmo, 2008, s. 203). Sammantaget går det att både utifrån Månberg och Stensmo konstatera att begreppen individualisering och variation är starkt kopplade till varandra. Att bedriva en individanpassad undervisning innebär att läraren utgår från elevernas förkunskaper, behov och förutsättningar och sedan utifrån det varierar undervisningen för att i en så bra utsträckning som möjligt stimulera den mångfald av elever som finns i klassrummet.

Skolinspektionen finner att undervisning som bygger på elevernas egna individuella arbete har ökat (Skolinspektionen, 2010, s. 12). Även Vinterek drar slutsatsen att skolarbetet bedrivs mer och mer i det som karaktäriseras av enskilt arbete där eleven själv får ta ansvar för hur arbetet utförs och vad som blir gjort, de får alltså själva individualisera omfång, nivå och hastighet (Vinterek, 2006, s. 70). Detta har visat sig ge dåliga resultat vad gäller kunskapsutvecklingen eftersom detta inte passar alla elever och ansvaret för elevers problem eller motivation läggs hos individen istället för hos skolan (Skolinspektionen, 2010, s. 12). Det som sker är att dessa elever i stor utsträckning överges då många elever får ta ett större ansvar än de klarar av (Skolinspektionen, 2010, s. 42). Här bedriver man alltså inte en individanpassad undervisning utan man arbetar med individuellt arbete. *Det kan vara värt att betona att det ligger i mitt intresse att undersöka huruvida undervisningen i engelska individanpassas och inte hur det individuella arbetet går till.*

1.1.2. Varför individanpassa?

Skolverket framhåller att alla elever är olika och har olika intressen, erfarenheter och behov. För att kunna ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov i utbildningen är det viktigt att läraren skaffar sig kunskap om varje elev (Skolverket, 2014, s. 10). Vidare framhåller de att planeringen för undervisningen inte kan vara statisk utan läraren behöver väga in hur den ska anpassas i förhållande till elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Skolverket, 2014, s. 14)

För att kunna ha en god elevcentrerad undervisning som främjar elevers möjlighet att lära poängterar Hattie (2012) vikten av att läraren är skicklig på att både se likheterna och ta hänsyn till elevernas olikheter. Läraren måste vara medveten om elevens förutsättningar och utgångspunkter, dvs. känna till elevens startpunkt och vad nästa utvecklingssteg är. Läraren behöver veta hur den enskilde eleven motiveras bäst, vilka tidigare kunskaper hen har som går att bygga vidare, hur hen utvecklar sina strategier osv. (Hattie, 2012, s. 133-136). För att se till att lärandet blir effektivt inriktat mot att alla elever ska uppnå lektionens syfte och att det ska vara meningsfullt menar Hattie att det är viktigt att lärare erbjuder differentiering (ibid). Med hänsyn till elevers olika förutsättningar och utgångspunkter måste läraren erbjuda olika elever olika sätt att visa att de kan och förstår (ibid).

Skolinspektionen har gjort en kvalitetsgranskning där de bl.a. har undersökt hur undervisningen läggs upp och om skolorna bedriver en undervisning som utgår från individens behov, bakgrund och förutsättningar, samt om skolan har höga förväntningar på alla elever (Skolinspektionen, 2010, s. 5-6). Granskningen visar att i 24 av 40 skolor anpassar lärarna inte alls eller i mycket liten utsträckning undervisningen efter elevernas behov, bakgrund, egna erfarenheter och intressen. Skolinspektionen menar att dålig anpassning av undervisningen leder till konsekvenser för elevernas kunskapsutveckling och att många elever inte får den utbildning de har rätt till (Skolinspektionen, 2010, s. 7 & 21). Förutom att undervisningen inte anpassas efter elevernas behov i tillräcklig utsträckning visar granskningen även att lärarnas förväntningar på eleverna är låga eller stereotypa (Skolinspektionen, 2010, s. 6). Skolinspektionen poängterar att förutsättningen för att en skola ska kunna förbättras är att undervisningen anpassas efter eleverna med utgångspunkt i deras bakgrund och tidigare erfarenheter, läraren måste kunna fånga upp detta och utforma undervisningen utifrån det (Skolinspektionen, 2010, s. 13).

Skolinspektionen har gjort en sammanställning av forskningsresultat som berör olika aspekter i hur undervisningen kan bli mer framgångsfull. Forskningen visar på vikten av individanpassning, variation och utmaningar i undervisningen med utgångspunkt i elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter. Lärare som kan leda och genomföra en variation av undervisningsmetoder, ge alternativa förklaringar av innehållet, använder utmanande uppgifter och som använder varierat undervisningsmaterial ger bättre förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling och stimulerar deras lust att lära (Skolinspektionen, 2012, s. 10). Lärarens förmåga att variera och anpassa undervisningens form och innehåll till skilda kontexter och elevernas olika förutsättningar ger en bra grund för att eleverna ska uppnå goda resultat (ibid). En slutsats som kan dras av den forskning som Skolinspektionen har sammanställt är att *"elever vars lärare vet att det är deras ansvar att organisera undervisningen efter elevers individuella behov, lär sig mer än elever vars lärare tror att alla elever lär på samma sätt och undervisar därefter"* (Skolinspektionen, 2012, s. 15).

2. Syfte och frågeställningar

2.1. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka **om** undervisningen i engelska i årskurs 2-3 individanpassas efter olika elevers förutsättningar och behov samt **hur** lärarna går tillväga för att göra detta.

2.2. Frågeställningar

Studien bygger på följande frågeställningar:

- Vilka arbetssätt och verktyg använder lärarna för att utforma undervisningen i engelska (i årskurs 2-3) för att tillgodose elevers olika behov och förutsättningar?
- Vad anser lärarna att de gör för att variera undervisningen i engelska?
- Hur förhåller sig lärarna till de elever som befinner sig på olika nivåer i engelskan?

3. Tidigare forskning

Nedan redogör jag för den tidigare forskning som jag finner relevant och som jag valt att använda i min studie. Dessa berör både individanpassning i undervisningen och även undervisning i engelska.

Cameron (2001) som är professor vid University of Birmingham har skrivit en artikel om barn som lär sig ett främmande språk. Bl.a. tar hon upp skillnaden mellan barn och vuxna när de lär sig ett nytt språk. Hon menar att en tydlig och självklar skillnad är att barn är mer livliga och entusiastiska, de kan bli exalterade över en uppgift trots att de inte förstår. Däremot har barn lättare för att förlora intresse och hålla sig motiverade när de möter uppgifter som är för svåra (Cameron, 2001, s. 1). Barn skiljer sig också från vuxna på det sättet att de vågar mer när det gäller att tala ett nytt språk och att de vågar ta för sig gör att de utvecklar sitt språk, Cameron menar dock att detta är generaliseringar som inte tar hänsyn till *olika* barn (ibid). Cameron menar alltså att vi inte ska generalisera eftersom alla barn är olika.

Sofia Boo (2014) har i sin licentiatavhandling forskat om hur lärare hanterar individanpassning i autentiska undervisningssammanhang, vilka strategier de använder samt vilka dilemman som uppstår. Hon har gjort en etnografisk studie där hon har studerat lärare och elever i deras naturliga miljö och observerat hur deltagarna i denna miljö beter sig (Boo,

2014, s. 39). Analysen visar att flera lärare poängterar hur viktigt de anser att det är att individanpassa undervisningen efter samtliga elever och inte bara för de som är i behov av särskilt stöd (Boo, 2014, s. 69).

Analysen visar att det är lättare att ta reda på elevernas förkunskaper och identifiera deras behov men det är betydligt svårare att bemöta den mångfald av behov som identifieras på ett tillfredsställande sätt. Att vara ensam lärare i en stor klass upplevs som ett dilemma i arbetet med att bedriva en individanpassad undervisning där alla elever ges möjlighet att nå goda resultat (Boo, 2014, s. 70). Ett annat betydelsefullt dilemma är tidsbristen som många lärare upplever, detta hindrar dem från att fullt ut individanpassa undervisningen i den utsträckning som de önskar och ser ett behov av (ibid).

Gun Lundbergs avhandling (2007) är en studie som belyser hur lärare arbetar med att förändra och utveckla den egna engelskundervisningen i praktiken. Studien bygger på fem genomförda, terminslånga kompetensutvecklingskurser med integrerad aktionsforskning, där syftet har varit att lyfta fram engelskämnet i de tidigare skolåren och åstadkomma en förändrad engelskundervisning (Lundberg, 2007, s. 16). Det är en väldigt omfattande studie där 123 lärare har tagit kompetensutvecklingskurser och samtliga kursdeltagare har genomfört och redovisat ett aktionsforskningsprojekt. Förutom att följa lärarnas utbildning i kompetensutveckling har Lundberg även använt deras aktionsrapporter i studien. Resultatet är väldigt stort och visar hur olika delar i engelskaundervisningen kan utvecklas. Bl.a. är vikten av ett varierat arbetssätt som kan tillfredsställa många inlärningsstilar och ett innehåll som ligger nära eleverna något som redovisas av samtliga kursdeltagare (Lundberg, 2007, s. 124).

Några kursdeltagare valde att fokusera på elevernas olika förutsättningar och intressen som utgångspunkt för aktionsprojektet och de arbetade med elevplanerat arbete. Elevplanerat arbete innebär att eleverna, inom en ram som lärare satt upp, får möjlighet att välja material och arbetsuppgifter som passar för deras intressen och utveckling (Lundberg, 2007, s. 127). Detta visade sig kräva mer planering av läraren och det måste finnas material på olika nivåer och ett väl genomtänkt urval för att arbetet ska fungera, samtidigt kunde man se att detta arbetssätt involverade eleverna och gjorde dem mer aktivt intresserade av ämnet (Lundberg, 2007, s. 128). Ett tänkbart vidare steg i att utveckla engelskaundervisningen är att eleverna arbetar med ett gemensamt innehåll men på olika nivåer utifrån egna förkunskaper och valda

arbetssätt, resultatet visade att endast ett fåtal lärare har kommit dit men att flera av lärarna har detta som sitt nästa mål att uppnå (Lundberg, 2007, s. 172).

Vinterek (2006) har i sin avhandling granskat begreppet individualisering i styrdokument, utredningar och forskning under de senaste årtiondena. Studien har utgått från en fenomenologisk ansats och syftet har varit att samla, summera och integrera kunskap om individualisering i ett skolsammanhang. Vintereks undersökning har visat att det finns många olika individualiseringsformer och att syftet med en individualisering och valet av individualiseringsform är mycket oklart. Vinterek menar att i vissa fall kan individualisering på ett visst sätt gynna vissa elever men missgynna andra beroende på att olika elever har olika behov (2006, s. 12). Undersökningen visar att det i alla läroplaner framgår att undervisningens utformning ska anpassas till individen och utifrån individens och samhällets önskemål och krav, det framgår även att i den senaste läroplanen (som 2006 var Lpo 94) lyfts individen fram mer än någonsin (Vinterek, 2006, s. 38). Det som problematiseras är att det är svårt att veta vad som specifikt avses när man uttrycker att undervisningen ska individualiseras.

4. Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de teoretiska begrepp och perspektiv som studien kommer att utgå ifrån. Nedan behandlar jag ramfaktorteorin, den proximala utvecklingszonen samt stöttning (scaffolding). Dessa teorier och begrepp är mina teoretiska analysredskap som kommer att hjälpa mig att tolka och analysera det empiriska materialet i studien.

4.1. Ramfaktorteorin

Ulf P. Lundgren som är professor i pedagogik vid Uppsala universitet har som forskare studerat läroplaner och undervisningsprocesser, genom sin forskning har Lundgren utvecklat ramfaktorteorin. Lundgren menar att ramfaktorer är faktorer som begränsar möjligheterna till variation i undervisningsprocessen, det är således faktorer som begränsar och i viss mån även avgör undervisningsprocessen (Lundgren, 1972, s. 27, 42). Dessa faktorer är utanför lärarens kontroll. Utifrån ett lärarperspektiv är läroplanen en ramfaktor som kan begränsa variationen då läraren har vissa riktlinjer som hen måste följa (Lundgren, 1972, s. 42). En viss faktor kan

å ena sidan ses som en fast ramfaktor och å andra sidan som ett manipulerbart element. Med fokus på planering av undervisningen är klassen och dess sammansättning något som kan manipuleras medan från lärarens perspektiv kan dessa bilda en ramfaktor som begränsar och i viss mån bestämmer undervisningen (Lundgren, 1972, s. 27). Lundgren menar att undervisningsprocessen formas av ramarna. Skolans pedagogiska verksamhet styrs av olika ramfaktorer som t.ex. läroplan, tid, ekonomi, lokaler, antal elever osv. (Lundgren, 2012, s.). Ramarna är inte orsaker till en viss verkan utan ramarna möjliggör eller omöjliggör olika undervisningsprocesser (Lundgren, 1999, s. 33, 36).

Huvudramarna för undervisningsprocessen är sammansättningen av klassen och den tillgängliga tiden. Tillsammans med andra begränsande faktorer såsom mål, innehåll och det sätt som innehållet organiseras, begränsar de sätten att forma/variera undervisningen (Lundgren, 1972, s. 13). Lundgren framhåller att tidsfaktorn är den mest avgörande och viktigaste faktorn (Lundgren, 1972, s. 333). På grund av tidsbrist tvingas lärare fatta beslut om vad som ska prioriteras i undervisningen (Lundgren, 1972, s. 42). Lundgren menar att när tidsbristen påverkar lärarens arbete leder det till att en viss grupp styr undervisningsprocessen. Om t.ex. lärarens ambition är att *alla* elever ska lära sig varje moment så kommer de elever som tar längst tid på sig att styra undervisningsprocessen på så sätt att läraren med hänsyn till dessa sänker kraven/målen och hoppar över vissa moment (Lundgren, 1972, s. 333). För att undvika detta menar Lundgren att undervisningsmetoderna och innehållet måste varieras och anpassas till de olika grupperna i klassrummet och inte endast till en styrgrupp (Lundgren, 1972, s. 339).

Även Stensmo diskuterar ramfaktorer och han menar att den pedagogiska situationen i klassrummet begränsas både av yttre och inre ramar. Yttre ramar sätts genom beslut i stat och kommun och det handlar om politiska, juridiska och ekonomiska ramar. De politiska ramarna berörs av läroplaner, kursplaner och timplaner som fastställs av riksdag medan juridiska ramar är skollag, skolförordning, kommunlag osv. och ekonomiska ramar de pengar som skolan får tillgång till samt anvisningar om hur dessa pengar ska användas (Stensmo, 2008, s. 34). Inre ramar sätts genom beslut i kommun, skola och lärarlag. De inre ramar som begränsar undervisningen är *budget* då den påverkar möjligheten att anställa mer personal, inköp av läromedel osv. *Tiden* är en viktig ramfaktor som påverkar tillgången till planeringstid, längden på lektionerna osv. *Rummet* är en annan viktig ram, skolans och klassrummens planlösning sätter gränser för verksamheten, tillgången till grupper, arbetsrum och

möbleringen i klassrummet påverkar verksamheten och undervisningen (Stensmo, 2008, s. 35).

Formen, dvs. klasstorlek och klassammansättning sätter gränser för arbetsformerna. Beroende på klasstorlek varierar möjligheterna att bedriva helklassundervisning, klassdiskussioner, grupparbeten osv. Exempelvis ger homogena grupper andra förutsättningar än heterogena. *Lärarens* kompetens, erfarenhet, utbildning och personlighet är en annan ram som påverkar verksamheten i klassrummet, här är även lärarens vilja att fortbilda sig och utveckla sin kompetens i takt med de förändringar som sker i utbildningsområdet (Stensmo, 2008, s. 36). Ytterligare en ram som präglar verksamheten i klassrummet är *eleverna* och deras behov och förutsättningar, eleverna har olika begåvningar och studieförväntningar. Även *föräldrarna* utgör en ram då skolan enligt läroplanen ska samarbeta med föräldrarna vilket kan innebära att föräldrarna får ett ökat inflytande i klassrummet (Stensmo, 2008, s. 37).

4.2. Proximala utvecklingszonen och scaffolding/stöttning

Vygotskijs teorier om lärande bygger mycket på det sociala och kontexten, men trots detta så uteslöt han inte individen och individens kognitiva utveckling (Cameron, 2001, s. 5). Vygotskijs teori bygger på att lärande och utveckling sker i en social kontext och att barn lär sig i en värld fylld av andra människor (Cameron, 2001, s. 6). Utifrån Vygotskijs tankar har vi i varje situation möjlighet att ta till oss kunskaper från våra människor i samspelssituationer (Säljö, 2000, s. 119). Vygotskij formulerade begreppet *zone of proximal development* som på svenska översatts till den närmaste utvecklingszonen eller den proximala utvecklingszonen. Utvecklingszonen definieras som ”avståndet” mellan vad en individ kan prestera ensam utan stöd, och vad man kan prestera med hjälp av en vuxen eller i samarbete med mer kunniga kamrater (Säljö, 2000, s. 120). Med hjälp och stöd av vuxna kan barn göra och förstå mycket mer än vad de kan göra på egen hand (Cameron, 2001, s. 6). Utvecklingszonen kan också ses som den zon där den lärande är mottaglig för stöd och förklaringar från en mer kompetent person (Säljö, 2000, s. 123).

Föräldrar är ofta väldigt måna om sina barns nästa utvecklingssteg och vet exakt vilket stöd som behövs för att barnet ska komma vidare och Cameron menar att även skickliga lärare ska klara av att göra detta i en klass med exempelvis 30 olika elevers proximala utvecklingszon (Cameron, 2001, s. 6). Cameron menar att den proximala utvecklingszonen är bra för läraren

att stötta lärandet genom att alltid ställa sig frågan ”*Vad ska barnet lära sig härnäst?*” både vid lektionsplanering och vid samtal med eleverna (Cameron, 2001, s. 8).

Scaffolding som betyder stöttning är ett uttryck som användes första gången av Wood, Burner och Ross (Gibbons, 2013, s. 39). Uttrycket baseras och bygger på Vygotskijs proximala utvecklingszon. Man kan tillämpa scaffolding i alla delar av lärandet och det handlar om stöd anpassat efter individens behov med syfte att hjälpa eleven utföra och lösa uppgifter. Stöttning (scaffolding) är en tillfällig hjälp som läraren ger eleverna för att de så småningom ska kunna utföra samma uppgift utan hjälp (Gibbons, 2013, s. 39). Stödet kan handla om att man får hjälp att förstå vad som efterfrågas eller att någon bidrar med att dela upp ett komplicerat problem i mindre och välbekanta delar (Säljö, 2000, s. 120).

Cameron nämner experiment om föräldrar som använde sig av god och effektiv stöttning. Det dem gjorde var att de bl.a. gjorde barnen intresserade av uppgiften, de förenklade uppgiften (oftast genom att bryta ner den i mindre steg), de höll barnen på banan genom att ständigt påminna dem om vad målet var, de poängterade vilka delar av uppgiften som var viktiga eller så visade de olika sätt att utföra uppgiften på, de hade koll på och kontrollerade barnets frustration under uppgiften samt att de demonstrerade en ideal version av uppgiften (Cameron, 2001, s. 8). Dessa goda stöttningar var således utformade efter barnets behov och justerades allteftersom barnet blev mer kompetent (ibid).

5. Metod

I detta avsnitt redogör jag för de metoder jag använt mig av i min studie samt hur jag har gått tillväga. Jag beskriver även hur jag har bearbetat data och tar upp etiska aspekter.

5.1. Metod för insamling av empiriskt material

I denna studie har jag använt mig av kvalitativa metoder som är en övergripande term för alla typer metoder som bygger på observationer, intervjuer eller textanalyser (Ahrne & Svensson, 2015, s. 9). Kvalitativa metoder är att föredra om man vill få en helhetsförståelse av enskilda fenomen, detta gäller även om man t.ex. vill veta något om attityder (Larsen, 2009, s. 23).

Huvudtanken med kvalitativa metoder är att tolka och förstå de resultat som framkommer, inte generalisera, förklara och förutsäga (Stukát, 2011, s. 36).

För att göra min studie mer trovärdig har jag valt att använda mig av metodtriangulering, detta innebär att man använder flera olika metoder i samma undersökning (Larsen, 2009, s. 28). Larsen menar att varje metod har svagheter och genom att kombinera och använda flera metoder kan svagheter i den ena vägas upp av starka sidor hos den andra (ibid). Syftet med metodtriangulering är att, genom att studera ett och samma fenomen på olika sätt kan man få ett mer ”korrekt” och objektivt resultat (Ahrne & Svensson, 2015, s. 28). De metoder som jag har valt att kombinera är observation och intervju, senare i detta avsnitt kommer jag att diskutera de valda metoderna.

5.2. Urval och presentation av skolor och informanter

Jag gjort min undersökning på tre olika skolor i Stockholms län, alla dessa skolor var kommunala skolor. Till en början funderade jag på att jämföra arbetet med individanpassning i en kommunal skola med exempelvis en skola med pedagogisk inriktning eller en friskola, men istället valde jag att utföra min undersökning i kommunala skolor. Anledningen till det är att jag av erfarenhet vet och har märkt att skillnader och olika tillvägagångssätt finns i kommunala skolor också eftersom alla skolor och alla lärare arbetar på olika sätt. För att komma i kontakt med lärare skickade jag ut ett mail (se bilaga 1) till både rektorer och lärare på olika skolor. Jag ville ha lärare som undervisar i engelska i årskurs 2-3, valet av just dessa årskurser grundar sig på att det kan se ut olika i olika skolor, ibland börjar man med engelska i årskurs två och ibland i årskurs tre.

Jag kom i kontakt med tre olika lärare i olika skolor. Jag observerade två engelskalektioner hos varje lärare och sedan avslutade jag med en intervju med varje lärare, totalt blev det sex observationer och tre intervjuer. Med hänsyn till konfidentialitetskravet har jag valt att ge lärarna fingerade namn och jag kommer att referera till dem som Hanna, Marit och Daniel. Samtliga lärare har undervisat i engelska i 8-15 år, dock arbetar Marit som ämneslärare vilket innebär att hon har engelska i många olika årskurser medan Hanna och Daniel undervisar de elever som de är mentorer för.

5.3. Genomförande av metod

I detta avsnitt avser jag att mer utförligt beskriva de valda metoderna, observation och intervju, samt hur jag gått tillväga vid genomförandet. Vidare beskriver jag även hur all data har bearbetats och omvandlats till empiriskt material. Något som är värt att betona är att jag i mitt mail till lärarna inte förklarade vad som var mitt huvudfokus, nämligen individanpassning, utan jag skrev att jag mer allmänt vill se hur undervisningen utformas och hur den går till. Detta var ett medvetet val då jag ville att läraren skulle bete sig så naturligt som möjligt trots min närvaro. Jag är dock medveten om att det kan ha skett en viss *forskareffekt* ändå, vilket innebär att människors beteende påverkas av deras vetskap att en forskare är närvarande (Lalander, 2015, s. 100). Jag var även tydlig med att läraren inte skulle behöva utforma sin undervisning annorlunda pga. min närvaro utan att jag ville undersöka en autentisk lektion. Vid intervjun förklarade jag för lärarna att mitt syfte var att se hur undervisningen i engelska individanpassas samt att se vilka arbetsätt lärarna använder och att det var det intervjun skulle handla om i förhållande till observationerna.

5.3.1. Observation

Stukát framhåller att det brukar vara lämpligt att använda någon form av observation när man vill ta reda på vad människor faktiskt gör, inte vad de säger att de gör, eftersom det kan finnas en viss skillnad (Stukát, 2011, s. 55). En fördel med att använda observation är att man får kunskap som är direkt hämtad från sitt sammanhang (ibid). Mitt syfte med mina observationer var att få en bild av hur undervisningen i klassen går till, att observera vilka arbetsätt lärarna använder och hur de arbetar för att tillgodose elevers förutsättningar och behov. Jag hade en icke-deltagande observation som innebär att jag som forskare var en åskådare, jag höll mig i bakgrunden och interagerade inte med varken lärare eller elever under observationen (Larsen, 2009, s. 90). Vid observationen förde jag loggbok där jag fortlöpande noterade det som jag fann intressant. Larsen menar att man på detta sätt registrerar många fler detaljer och får med fler händelser än om man skulle använda sig av ett formulär (schema), resultatet blir en mycket fylligare beskrivning av det som observerats (Larsen, 2009, s. 94). Som Larsen rekommenderar så satte jag mig ned cirka två timmar efter observationerna och gick igenom samt fördjupade anteckningarna medan jag fortfarande hade observationen friskt i minnet (ibid).

Något som kan vara begränsande med observation är att man i första hand observerar yttre beteenden då det är svårare att observera känslor och tankar hos individer (Stukát, 2011, s.

56). Därför har jag även valt att använda mig av intervju för att dessa metoder kompletterar varandra.

5.3.2. Intervju

Eriksson-Zetterquist och Ahrne menar att intervjuer är ett oslagbart verktyg då man på kort tid får höra flera personers reflektioner kring ett fenomen ur deras synvinkel (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 53). I en intervju kan den intervjuade berätta hur de gör saker i praktiken och dela med sig av sina tankar om ett fenomen (ibid). En svaghet som lyfts upp med intervju är att den ger en begränsad bild av ett fenomen och om möjligt så borde den kompletteras med en annan metod (ibid). För att undvika detta har jag som tidigare nämnt därför kombinerat denna metod med observationer.

Syftet med mina intervjuer var att få ta del av lärarnas tankar och låta dem berätta om hur de arbetar med individanpassning i engelska samt vad de gör för att variera undervisningen för att tillgodose så många elever som möjligt. Jag använde mig av semistrukturerad intervju som innebär att samtalet är riktat på bestämda ämnen/frågor som jag valt ut i förväg (Dalen, 2015, s. 34). Informanten får alltså prata fritt om de ämnen och frågor som tas upp och jag som intervjuare styr in samtalet på det jag vill att informanten ska prata om (Larsen, 2009, s. 84). Till intervjun hade jag med mig en intervjuguide (se bilaga 2), vilket Dalen anser är särskilt nödvändigt vid semistrukturerade intervjuer (Dalen, 2015, s. 34). Intervjuguiden innehåller centrala teman och frågor som tillsammans ska täcka de viktigaste områdena för studien (ibid). Jag använde mig av intervjuguiden som en form av stöd och checklista för att se till att alla ämnen/frågor behandlats innan intervjun avslutats (Larsen, 2009, s. 84). Intervjuerna ägde rum i samtliga lärares arbetsplatser och vid samtliga intervjuer har jag använt ljudinspelning, detta för att jag ska få med informanternas egna ord (Dalen, 2015, s. 37).

Den data som jag fått genom intervjuerna har jag sedan bearbetat, vilket har blivit mitt empiriska material. Jag lyssnade på inspelningarna och transkriberade de samma dag som intervjun ägde rum då jag hade allt friskt i minnet, dessutom gav det mig möjlighet att tillägga något om intervjusituationen eller informantens beteende. Dalen skriver att det är viktigt att forskaren själv gör transkriberingen eftersom detta ger honom/henne en unik chans att lära känna sitt material (Dalen, 2015, s. 69).

5.4. Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Som jag tidigare nämnt så är jag medveten om att det kan ha skett en forskareffekt vid mina observationer och intervjuer. Detta har försökts undvikas genom att jag uppmuntrat lärarna till att inte ändra sin undervisning pga. min närvaro. Genom att jag använt mig av metodtriangulering har studiens reliabilitet och validitet ökat (Larsen, 2009, s. 81). Reliabiliteten har även ökat då jag har bearbetat all data samma dag som observationerna och intervjuerna ägt rum, detta har minskat risken för att viktiga saker glöms bort. Då denna studie är gjord i en mindre skala kan resultatet inte argumenteras vara generellt. Eftersom studien är kvalitativ berör resultatet den skalan och det sammanhang jag rör mig i.

5.5. Etiska aspekter

I min studie har jag följt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. I denna studie innefattar det krav på samtycke, krav på att bli informerad och krav på konfidentialitet (Dalen, 2015, s. 25-28). Vid intervjutillfällena frågade jag samtliga lärare om tillåtelse för ljudinspelning.

6. Resultat och analys

I följande avsnitt kommer jag att lyfta fram det resultat som jag fått fram genom mina observationer och intervjuer. Dessa har tematiserats och kommer att analyseras med utgångspunkt i den tidigare forskning som jag har redogjort för samt de teoretiska utgångspunkter jag har valt.

6.1. Individanpassning genom helklassundervisning och variation

Utifrån de observationer som jag gjorde hos Hanna, Daniel och Marit kunde jag se att undervisningen bedrevs gemensamt i helklass, lärarna hade planerat och utformat ett lektionsinnehåll där alla elever förväntades delta. Hanna och Daniel hade ungefär 25 elever i klassen medan Marit som var ämneslärare hade undervisning i halvklass som omfattade cirka 15 elever. Gemensamt för de tre lärarna och mina observationer var att observation ett inte skiljde sig mycket från observation två. Naturligtvis såg undervisningen olika ut på de tre skolorna men lektionens utformning och struktur var sig ganska lik vid båda observationstillfällena.

Hos Daniel började lektionen med en samling där eleverna tillsammans med läraren satte sig i en ring på golvet. Daniel hade en sten i handen som eleverna verkade känna igen och Daniel sa *”Ja men då börjar vi, jag skickar runt stenen och alla som vill får berätta något ni gjort sedan vi sågs sist eller varför inte något nytt som ni lärt er.”*. Eleverna uppmuntrades till att försöka säga så mycket de kunde på engelska. Daniel började och han berättade att han under helgen hade varit på besök i Göteborg och sedan skickades stenen vidare. De flesta elever kunde säga en hel mening på engelska och vissa elever fick hjälp av Daniel när de inte kunde något ord och ytterligare några berättade bara på svenska. Vid dessa tillfällen frågade Daniel om det var någon som ville översätta till engelska och då var det oftast några elever som räckte upp handen.

Att alla elever fick komma till tals utifrån sina egna förutsättningar var ett tydligt exempel på hur en uppgift kan individanpassas. Samtliga elever berättade något och de som behövde extra stöd kunde få det av antingen Daniel eller någon klasskamrat. Att Daniel hjälpte till någon elev med ett ord för att de skulle kunna säga en hel mening på engelska visar avståndet mellan vad en individ kan prestera ensam utan stöd och vad man kan prestera med hjälp av en vuxen eller i samarbete med mer kunniga kamrater (Säljö, 2000, s. 120). Här är Daniel ett stöd i elevens utvecklingszon. Att Daniel stöttar och hjälper eleven med ett ord i meningen innebär med stor sannolikhet att eleven till nästa gång kan säga hela meningen själv.

Lektionen gick vidare och Daniel talade om för eleverna att de skulle arbeta med vädret. Det fördes en gemensam diskussion där de pratade om vilka olika typer av väder det finns och sedan satte han på en film på engelska som var cirka 10 minuter lång där vädret presenterades med olika illustrationer och även en sång om olika väder. Efter filmen diskuterade dem i helklass och pratade om vad de hade sett i filmen, sedan fick de i cirka tre minuter diskutera med kamraten de satt bredvid om vad man kan hitta på när vädret är kallt eller varmt. Lektionen avslutades med att eleverna fick en varsin stencil med bilder på olika väderlag där de under bilden fick skriva på engelska vad det var för väder. Daniel gick runt och hjälpte eleverna om det behövdes och de eleverna som hann bli klara fick gå fram till tavlan och hämta extrauppgifter. Vid observation två började lektionen på samma sätt och därefter hade de en repetition av den tidigare lektionen som hade handlat om vädret och de fick se på samma film igen, sedan fick de arbeta individuellt i sina arbetsböcker med det kapitlet som handlade om väder.

Detta var ett exempel på hur undervisningen gick till hos en av lärarna och på liknande sätt gick det till även hos Marit och Hanna. Lärarna arbetade med ett innehåll och hade gemensamma uppgifter för samtliga elever men de arbetade med det på olika sätt under lektionens gång. Hos Marit arbetade de med ”family words” och där fick de lyssna på och sjunga med till en sång som handlade om familjemedlemmar och sedan visade hon bilder på olika familjer där eleverna fick gissa vem som var mamma, pappa, storebror, storasyster osv. Under samtalet om familjemedlemmar kunde Marit ställa frågor på engelska som exempelvis, ”Hur många av er har en morbror?”. Eleverna fick även arbeta med olika stenciler där de fick översätta familjeord från svenska till engelska.

Detta påminner om Boos studie där undervisningen bedrevs gemensamt i helklass under majoriteten av de observationer som hon genomförde. Hon menar att genom de gemensamma diskussioner som förs får eleverna möjlighet att lära av varandra och att man här använder strategier för individanpassning som inte innebär individuella arbetsätt. Istället förespråkas en variationsorienterad individanpassning som bl.a. innefattar att variera uppgifters utformning, variera lektionsupplägg, variera sammansättningen av grupper och par m.m. för att samtliga individer ska kunna vara delaktiga i en gemensam undervisning med möjlighet att berika alla elever i klassrummet (Boo, 2014, s. 99). Det som framgår av mina observationer är att lärarna i det gemensamma upplägget, som gäller för alla elever, bedriver en variationsorienterad individanpassning då de arbetar med både väder och ”family words” på olika sätt. Arbetsätten varierar och genom detta ökar möjligheten att berika alla elever i klassrummet. Även Lundberg diskuterar detta och hon tar upp vikten av ett varierat arbetsätt som kan tillfredsställa många inlärningsstilar (Lundberg, 2007, s. 124).

Vid intervjun är det tydligt att lärarna upplever en stark koppling mellan individanpassning och variation. Samtliga lärare betonar att variation i undervisningen är en förutsättning för att kunna individanpassa och tillfredsställa så många elever som möjligt. Hanna berättar vid intervjun att de under lektionerna alltid gör olika saker. Hon säger att variation är viktigt både för att hålla intresset vid liv men även för att alla lär sig på olika sätt och genom att variera arbetsätten kan hon nå ut till fler. Hon säger att alla elever har olika förutsättningar för att lära och ta till sig kunskap men för henne är det omöjligt att individanpassa till samtliga 25 elever i klassen och därför försöker hon anpassa genom att se till gruppen och utifrån det variera undervisningen. Under en lektion som jag observerade hos Hanna tittade de på ett

avsnitt av serien ”The game” på UR, temat för avsnittet var känslor. Efter filmen pratade de om avsnittet i helklass och de samtalande om känslor och hur olika känslor uppkommer i olika situationer. De fick lära sig om vad olika känslor heter på engelska och hur de kan te sig. Lektionen avslutades med att eleverna fick en stencil där de fick svara på några frågor som handlade om filmens innehåll.

Under intervjuerna med lärarna var jag intresserad av att ta reda på vad de anser att de gör för att variera undervisningen. Samtliga lärare är ense om att variation i undervisningens innehåll och form är ytterst viktigt. Marit berättar att hon främst varierar genom att arbeta mycket med musik då hon har märkt att eleverna blir mer aktiva, de lyssnar på och lär sig sjunga engelska låtar som ofta handlar om lektionens innehåll. Hanna berättar att hon varierar genom att de läser mycket texter, de tittar på filmer på UR och sedan försöker hon få eleverna att prata så mycket som möjligt, hon använder sig även av en lärobok eller leker någon lek. Även Daniel är inne på samma spår och han berättar att han försöker variera undervisningen genom att kombinera undervisningen med läroböcker och annat som musik, film, diskussioner och grupparbeten.

Lärarnas tankar om individanpassning och variation samt det som framgick under observationerna går att koppla till Stensmos sammanställning om vad individualisering av undervisningen kan innebära (Stensmo, 2008, s. 203). Det som varierar är undervisningens innehåll och framförallt undervisningens former då man arbetar med ett område på olika sätt. Även studiesättet varierar eftersom hänsyn tas till elevers olika lärstilar. Genom att eleverna får ta del av ett område på olika sätt dvs. genom film, samtal, tankeutbyte och självständigt arbete når man ut till fler elevgrupper med olika inlärningsstilar.

I samtalet om variation poängterar både Marit och Daniel att variation inte bara handlar om att variera upplägget eller innehållet utan att det också är viktigt att man vid ett moment visar eleverna olika sätt att lösa en uppgift. Daniel säger att man måste tänka på mångfalden och att man inte kan förklara något på ett sätt och förvänta sig att 25 elever ska förstå. Det är viktigt att komma med olika exempel och visa på olika sätt. Detta skriver Vinterek om då hon menar att den individualisering som krävs för att anpassa undervisningen till varje elev förutsätter inte ett sätt att förklara för varje elev men kunskap hos läraren om några olika sätt (Vinterek, 2006, s. 90). Genom att lärarna tänker och agerar på detta sätt så fungerar dem som ett stöd för eleverna där de visar på olika sätt att utföra en uppgift (Cameron, 2001, s. 8). När lärarna

har kunskap om några olika sätt att förklara något på så anpassas undervisningen till fler elever vilket, enligt Vinterek, är en form av individualisering.

6.2. Individanpassning med utgångspunkt i elevernas intressen

Vid andra observationstillfället som jag hade hos Hanna gick 10 minuter av lektionen åt att samla klassen och reda ut en konflikt som hade skett under rasten. När detta var klart återstod det 30 minuter kvar av lektionen. Hanna talade om för klassen att det skulle bli en rolig lektion, hon berättade att de skulle arbeta med en sång som många i klassen känner till och tycker om. Eleverna i klassen blev mycket glada när de fick reda på att låten de skulle få arbeta med var "What does the fox say". Hanna började med att sätta på låten på Youtube genom smartboarden och efter att eleverna fått lyssna på den fick eleverna gissa på vad de tror att låten handlar om. De flesta elever förstod att låten handlade om olika djur och hur de låter. Lektionen ägnades åt att Hanna la upp texten på smartboarden och eleverna fick i grupper om fyra arbeta med att översätta några meningar från texten. Därefter hade de en gemensam genomgång där eleverna fick dela med sig av sina översättningar och tillsammans översatte de hela texten.

Vid intervjun berättar Hanna att hon tycker att det är viktigt att ta med elevernas intresse i undervisningen eftersom eleverna blir mer engagerade när ämnet är betydelsefullt och kopplat till deras vardag. Hon berättar att hon försöker koppla engelskan till andra ämnen också. I NO-lektionerna har de arbetat med olika djur och därför var den låten ett bra alternativ då de fick lära sig vad djuren heter på engelska samt att det var en låt som eleverna tidigare önskat fram. Även Daniel och Marit berättar att de försöker se till elevernas intresse så mycket de kan i mån av tid. Daniel säger att genom att ta hänsyn till och försöka inkludera elevernas intresse i undervisningen får han med eleverna bättre och att det på lång sikt leder till att eleverna utvecklar ett fortsatt intresse för engelska ämnet.

Att anpassa undervisningen utifrån elevers intressen är en form av individanpassning som Vinterek kallar för intresseindividualisering (Vinterek, 2006, s. 44). Samtliga lärare individanpassar alltså genom att se till elevernas intresse och i viss mån inkludera dessa i undervisningen, de menar att undervisningen blir mer meningsfull för eleverna samt att de blir mer engagerade. Även Lundbergs undersökning visar att barns intresse bör tas tillvara i undervisningen för att göra den mer meningsfull och dessutom arbetar eleverna bättre när

innehållet är intressant (Lundberg, 2007, s. 124, 125). Genom att lärarna tar hänsyn till elevernas intresse och väljer uppgifter som är intressanta för dem så tolkar jag detta som en form av stöttning (scaffolding) som formas efter elevernas behov och intresse (Cameron, 2001, s. 8). Lärarna stöttar eleverna i sitt lärande då undervisningen anpassas efter deras intresse och på så sätt blir även eleverna mer intresserade av uppgiften.

Som observant kunde jag se att när eleverna arbetade med att översätta texten både i helklass och grupp var de väldigt engagerade. Att Hanna varierade uppgiften med att utföra den i grupp och i helklass möjliggjorde för fler elever att vara delaktiga och komma till tals. När eleverna arbetade i mindre grupper kunde de diskutera med varandra och hjälpa varandra med svåra ord. Detta går att koppla till scaffolding då eleverna stöttade varandra och fick hjälp av varandra för att utföra uppgiften. Att Hanna gav varje grupp några meningar var också en form av stöttning då det hade varit alldeles för svårt och tidskrävande för dem att översätta hela texten själv. Stöttningen formades och utgick efter elevernas behov (Cameron, 2001, s. 8), samtidigt som eleverna fick möjlighet för tankeutbyte och att lära av varandra. Boos analys visar att det i vissa fall handlar om att skapa olika former av interaktion för att passa olika elever och att dessa former kan ses som individanpassade (Boo, 2014, s. 83-84). Vidare menar Boo också att grupparbeten kan vara ett sätt att individanpassa för att individen lär sig mer av att lära av någon annan (ibid).

6.3. Elever med olika förkunskaper och olika nivåer

Vid frågan om om/hur lärarna anpassar undervisningen efter de elever som befinner sig på olika nivå så resonerar samtliga lärare på liknande sätt. Hanna upplever att eleverna kommer med olika förkunskaper till engelskaundervisningen och att det råder en del skillnader mellan elevernas kunskapsnivå i engelska ämnet. Daniel upplever att eleverna ligger på samma nivå redan från början och att de har liknande förkunskaper. Däremot menar han att eleverna främst skiljer sig åt då vissa har lättare att ta till sig undervisningen och lär sig samt arbetar fortare. Marit som är ämneslärare upplever att det för henne är svårare att känna till och ta reda på elevernas förkunskaper då hon bara har dem en gång i veckan. Generellt upplever hon att de flesta ligger på ungefär samma nivå men att några elever sticker ut och kan väldigt mycket, *”sedan finns det andra som har svårt att överhuvudtaget förstå vad ett nytt språk är”* säger hon.

Gemensamt för samtliga lärare var att de inte hade några skraddarsyddna uppgifter för eleverna i förhållande till hur utvecklade deras kunskaper inom engelskan var. Alla elever deltog som tidigare nämnt i en gemensam undervisning och de fick även utföra samma uppgifter. Vid intervjun berättar Marit att hon vill att undervisningen ska vara gemensam samt att hon försöker att inte göra för olika för eleverna, dvs. ge dem olika uppgifter. Hon upplever att det inte är kul för dem och att det kan få eleverna att känna sig utanför. Planeringen gäller för alla för att man ska få med alla säger hon, däremot ställer hon inte samma krav på en och samma uppgift för alla elever. Hon anpassar där och då.

Vid observationerna som jag hade hos Marit kunde jag se att när hon gick runt i klassrummet och eleverna arbetade individuellt med stencilerna om "family words" kunde hon till vissa elever säga "*du behöver bara göra ettan*" eller "*om den känns för svår kan du hoppa över den och gå vidare till den andra*". Hon tog upp detta vid intervjun och berättade att det är så hon gör när hon anpassar till elever som befinner sig på olika nivå. Hon vill att alla elever gör samma uppgift men utifrån deras förutsättningar så kan hon på plats förenkla uppgiften och anpassa den till eleven i fråga. Här fungerar Marit som ett stöd då hon delar upp ett komplicerat problem i mindre delar (Säljö, 2000, s. 120). Läraren ser till individen och förenklar uppgiften för att eleven ska klara av den utifrån sina förutsättningar.

Hanna berättar att hon främst försöker ge eleverna uppgifter som alla kan arbeta med. Ibland kan det vara svårt att känna till elevernas förkunskaper inom ett område och därför förbereder hon alltid extra material både för de som hinner bli klara fort och behöver mer utmaningar men också för dem som upplever uppgiften som svår. Hon berättar också att eleverna uppskattar lektioner där de leker olika lekar eller sjunger eftersom det möjliggör för eleverna att vara med på sin nivå. Även Daniel berättar att han planerar så att hela gruppen kan vara med och att han alltid förbereder extra material som har med lektionens innehåll att göra för de elever som blir klara fort och behöver mer utmaningar. Han berättar även att om han har mer tid en vecka så kan läxorna se annorlunda ut. Han menar att han då brukar skraddarsy läxorna för några elever så att de får möjlighet att träna på det som han anser de behöver mer av.

Lärarna betonar även att det är viktigt att de "duktiga" eleverna inte tappar suget och intresset och för att motverka detta så säger Marit bl.a. att hon försöker utmana dem mer genom att de

t.ex. under lektionen får svara mer. Hanna berättar att hon låter de ”duktiga” hjälpa till att t.ex. översätta antingen för kamrater eller när det är något de diskuterar i helklass. Daniel berättar att han ofta brukar samtala med vissa elever innan lektionerna och berätta för dem att extra uppgifter alltid finns för dem och så berättar han vart de finns. Han säger att det är bra för dem att redan i förväg veta vart material finns så att de kan jobba vidare istället för att de ska vänta på honom. Lärarna vill se till elevernas utveckling och hjälpa dem i riktningen mot deras närmaste utvecklingssteg vilket går att koppla till Vygotskijs tankar om den proximala utvecklingszonen samt begreppet scaffolding. Här är lärarna ett bra stöd för eleverna där de hjälper eleverna mot målet att utveckla sina kunskaper. Genom att vara ett stöd och genom att utmana eleverna så hjälper dem eleverna att klara av svårare uppgifter och utvecklas mot sin närmsta utvecklingszon. Läraren är den personen som driver eleven framåt genom tänka på vad eleven behöver lära sig härnäst (Cameron, 2001, s. 8).

6.4. Faktorer som påverkar individanpassningen

6.4.1. Relationen mellan lärare och elev

Något som Marit tar upp vid intervjun är att det för henne som ämneslärare är svårare att känna till elevernas intresse, förkunskaper och vad de har behov av. Hon träffar eleverna bara 40 minuter i veckan vilket gör att hon inte har samma möjlighet som klasslärarna att lära känna eleverna. Hon är tydlig med att hon känner dem och vet var de befinner sig kunskapsmässigt men att det är *svårare* för henne som ämneslärare. Den korta tiden hon får med eleverna är väldigt begränsad och tiden kan tyvärr inte användas till att skapa goda relationer med eleverna och lära känna dem så bra som hon hade önskat. Trots bra kommunikation med klassläraren så menar hon att det som ämneslärare är svårare att känna till behoven och veta vad eleverna behöver.

Vinterek menar att en central aspekt i undervisningsprocessen är att läraren tillägnar sig kunskap om elevers förkunskaper (Vinterek, 2006, s. 86). Även Cameron lyfter upp detta i sin artikel där hon menar att kunskap om barns lärande är centralt och viktigt för att ha en effektiv undervisning (Cameron, 2001, s. 1). Med utgångspunkt i vad Vinterek och Cameron tar upp så blir det naturligtvis svårare för Marit att planera för att individanpassa

undervisningen då hon som ämneslärare inte har lika goda förutsättningar som klasslärarna har som undervisar eleverna i alla ämnen och känner till både deras styrkor och svagheter.

Även Boo tar upp vikten av att känna sina elever och ha goda relationer till dem både som grupp och individ. Att ha kännedom om elevernas kunskapsmässiga läge samt hur de är och fungerar som människor har lärarna stor nytta av vid planering och genomförande av undervisning (Boo, 2014, s. 75). Både Daniel och Hanna är överens om att deras förutsättning att individanpassa efter den nivå elever befinner sig är bättre för dem som är klasslärare eftersom de är med eleverna varje dag och känner dem mycket väl. Lundgren skriver att ramfaktorer möjliggör eller omöjliggör olika undervisningsprocesser (Lundgren, 1999, s. 33, 36). I Daniels och Hannas fall innebär det att deras roll som klasslärare möjliggör och ger dem bättre förutsättningar att kunna planera en individanpassad undervisning och att deras roll som klasslärare ger dem fördelar. De som klasslärare känner sina elever bättre än Marit, som t.ex. träffar en klass 40 minuter i veckan, och därför har de bättre förutsättningar att ta hänsyn till elevernas behov och planera lektioner utifrån det.

6.4.2. Tid och andra faktorer

Hanna och Daniel upplever som ovan nämnt att deras förutsättningar att individanpassa är bättre för dem som är klasslärare för att de har bättre kännedom om vad elevernas behov och förutsättningar är. Däremot är den korta tiden något som begränsar dem. Eftersom de bara har undervisning i engelska 40 minuter i veckan så vill de att lektionen ska vara rolig för eleverna. Därför planerar de efter gruppen och har ett gemensamt innehåll och material för alla men anpassar det sedan där och då. Med utgångspunkt i ramfaktorteorin är det tydligt här att tiden är en faktor som begränsar undervisningsprocessen. På grund av tidsbrist tvingas lärare att fatta beslut om vad som ska prioriteras i undervisningen (Lundgren, 1972, s. 42). I detta fall väljer lärarna att fokusera på gruppen som helhet och planera utifrån det. Den individanpassning som då sker är som tidigare nämnt intresseindividualisering där lärarna utgår från elevernas intressen men också genom att anpassa uppgiften efter elevens behov och förmåga.

Tiden som en faktor som försvårar individanpassningen är något som alla tre lärare tar upp vid flera tillfällen under intervjun. Vid ett tillfälle berättar Hanna att det är omöjligt för henne att individanpassa till alla 25 elever i klassen (se sidan 20). Det som gör det ”omöjligt” för Hanna att individanpassa till samtliga elever menar hon är bl.a. tiden, de har engelska bara 40

minuter i veckan och tiden blir knapp. Som ensam lärare är det svårt att göra olika saker för 25 elever eller att under dessa 40 minuter försöka sitta med varje elev, det är helt enkelt omöjligt och Hannas lösning blir då att se till gruppen och variera så mycket som möjligt utifrån det. Hanna berättar även att mycket av hennes planeringstid försvinner åt andra saker så som möten osv. Vidare försvinner tid från undervisningen om det uppstår konflikter som måste redas ut, detta kunde jag se vid ett av observationstillfällena hos Hanna där 10 minuter av lektionen gick åt att reda ut en konflikt som hade skett under rasten.

Förutom detta så menar Daniel också att man inte hinner med särskilt mycket under en lektion som är 40 minuter, och framförallt inte om man bara har det en gång i veckan. Precis som med andra lektioner försvinner tid åt att samla in alla elever och att de ska gå runt i klassrummet och plocka fram sina böcker, pennor och sudd. Mycket tid av lektionen går åt just annat än just undervisning. Lundgren framhåller tiden som den mest avgörande och viktigaste faktorn som begränsar undervisningen (Lundgren, 1972, s. 333). Även lärarna argumenterar för att tiden är det som begränsar dem. Marit berättar att hon ofta känner att hon inte räcker till och önskar att hon kunde göra mer för de elever som behöver både mer utmaningar och mer stöd. Den bristande tiden är ett faktum och den är bortom lärarnas kontroll. Lärarna och undervisningen begränsas av inre ramar som i detta fall är tiden (Stensmo, 2008, s. 35). Att tiden är bortom lärarnas kontroll är det som upplevs frustrerande då deras ambition är att kunna göra mer men tiden blir den faktorn som begränsar dem.

Att lärarna känner att de inte räcker till har inte bara med tiden att göra utan det är också faktumet att de nästan alltid är ensamma lärare i klassrummet. Marit har lite bättre förutsättningar då hon har undervisning i halvklass men fortfarande är det många behov som ska tas tillvara och som ensam lärare blir det väldigt svårt. Detta går att se även i Boos analys där det upplevs som ett stort dilemma att vara ensam lärare i en stor klass (Boo, 2014, s. 70). Daniel säger det hade underlättat om man vore fler lärare i klassen för då kan de erbjuda mer stöd till samtliga elever och på så sätt hade de kunnat hjälpa fler. *”Om jag inte vore ensam i klassrummet vore ju det naturligtvis enklare att individanpassa”* säger han vid intervjun. Här är budgeten en ram som försvårar lärarnas arbete med individanpassning då skolans budget påverkar möjligheten att anställa mer personal (Stensmo, 2008, s. 35). Daniel berättar även att skolan inte har särskilt mycket läromedel eller läroböcker och att han måste lägga ner tid på att fixa all material själv. Detta utgör ett exempel för hur skolans budget som ram även påverkar lärarnas tid. Som tidigare nämnt så går mycket av lärarnas planeringstid åt annat så

som möten och dokumentation vilket innebär att läraren får mindre tid att fixa all material själv. Hade han haft mer läromedel så hade det varit enklare att individanpassa undervisningen utan att det ska behöva ta mer tid från honom.

Stensmo tar även upp rummet som en ram där skolans och klassrummets planlösning sätter gränser för verksamheten och påverkar undervisningen (Stensmo, s. 2008, s. 35). Marit upplever att rummet sätter gränser för henne då hon inte befinner sig i sitt eget klassrum när hon undervisar i engelska. Hon måste ständigt byta plats och förflytta sitt material, detta gör jobbet mer krävande. Hon säger att om hon hade undervisat i sitt klassrum hade hon haft all material tillgängligt. Ibland kan det hända att hon glömt något i ett annat klassrum och då måste hon gå fram och tillbaka vilket gör att ett antal elever kanske går miste om extra uppgifter. Rummet blir en ram som påverkar Marits undervisning.

Hanna, Marit och Daniel upplever alla tre att deras egna erfarenheter och kompetens är viktig för att möjliggöra en individanpassad undervisning. Hanna berättar att kompetensutbildningar har gett henne bättre verktyg och lärt henne att undervisa på olika sätt. Hon menar att hennes sätt att undervisa har ändrats i takt med kompetensutbildningar som hon har tagit och att hon tror att hon når ut till en större målgrupp genom sin undervisning. Vidare menar Marit att hennes erfarenheter hjälper henne att urskilja grupper och sedan anpassa undervisningen efter det också. I detta fall är lärarnas erfarenheter och kompetens något som möjliggör olika undervisningsprocesser (Stensmo, 2008, s. 35 & Lundgren, 1999, s. 33, 36).

Trots alla faktorer som påverkar lärarnas möjlighet till att individanpassa undervisningen framhåller alla lärare planeringen som särskilt viktig. Gemensamt för de tre lärarna är att de tar upp vikten av att ha välplanerade uppgifter och lektioner, Hanna säger att *"gör man en bra uppgift kan alla vara med"*. Med det menar hon att man varierar lektionsupplägget och skapar uppgifter där alla elever kan vara med från sin nivå. Detta tar även Boo upp i sin studie, att möjligheterna att stötta alla elever förbättras när man som lärare har god framförhållning och planering (Boo, 2014, s. 69). Även Lundberg skriver att tryggheten i att vara välplanerad gör det lättare för lärare att vara flexibel och lyssna in eleverna (Lundberg, 2007, s. 132).

7. Slutdiskussion

Syftet med denna studie var att undersöka **om** undervisningen i engelska i årskurs 2-3 individanpassas efter olika elevers förutsättningar och behov samt **hur** lärarna går tillväga för att göra detta. Utifrån genomförda observationer och intervjuer och den analys som jag gjort framgår det att undervisningen individanpassas genom att lärarna bedriver en varierad undervisning med varierade arbetssätt som tillfredsställer många inlärningsstilar. Undervisningen varierar genom att de under samma lektion arbetar med ett moment på olika sätt vilket också leder till att man når ut till en större målgrupp. Variation sker även genom att de arbetar både individuellt och i grupp. Att eleverna ges möjlighet till interaktion i mindre grupper är också en form av individualisering. Vidare individanpassar lärarna genom att i den mån de kan försöka inkludera elevernas intresse i undervisningen, på så sätt känner eleverna sig sedda och det visar sig att eleverna blir mer engagerade under lektionerna.

I praktiken är det inte realistiskt att som lärare konstant anpassa undervisningen efter varje enskild elevs förutsättningar, behov, erfarenheter och bakgrund. Lösningen blir att man individanpassar genom att se till gruppen och gruppens behov för att sedan utifrån det bedriva en varierad undervisning som kan tillfredsställa många inlärningsstilar. Resultaten visar även att lärarna i studien begränsas av ramar som finns inom skolans verksamhet som t.ex. tid och resurser/budget. Det blir därför orealistiskt att konstant anpassa undervisningen efter varje elev då lärarna ofta är ensamstående lärare i klassrummet med eleverna, lektionstiden är 40 minuter i veckan och att planeringstiden äts upp av annat som exempelvis möten och dokumentation.

Lundbergs skriver i sin studie att ett tänkbart vidare steg i att utveckla engelskaundervisningen är att eleverna arbetar med ett gemensamt innehåll men på olika nivåer utifrån egna förkunskaper. Resultatet i hennes studie visade att endast ett fåtal lärare kommit dit men att flera lärare har detta som ambition (Lundberg, 2007, s. 127). Min studie är gjord i en mindre skala men resultatet visar att samtliga lärare ger eleverna möjlighet att arbeta med ett gemensamt innehåll utifrån deras förutsättningar och nivå. Läraren anpassar uppgiften för eleven där och då. Dessutom förbereder lärarna extra material inför varje lektion som har med lektionens innehåll att göra men som passar för de elever som behöver enklare eller mer utmanande uppgifter.

Som förslag till vidare forskning hade det varit intressant att undersöka individanpassningen i undervisning i engelska från ett elevperspektiv. Man skulle kunna få en bättre helhetsbild om man kunde undersöka hur elever upplever individanpassningen och sedan jämföra det med lärarens perspektiv. Vidare hade det varit intressant att ur ett elevperspektiv undersöka vilka faktorer de upplever begränsar deras möjlighet till en individanpassad undervisning.

8. Litteraturlista

Ahrne, Göran och Svensson, Peter (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap. I: Ahrne, Göran och Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Boo, Sofia (2014). *Lärares arbete med individanpassning: Strategier och dilemman i klassrummet*. Lic.-avh. Linköping : Linköpings universitet, 2014

Cameron, Lynne (2001). *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press

Dalen, Monica (2015). *Intervju som metod. 2.*, utök. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Eriksson-Zetterquist, Ulla och Ahrne, Göran (2015). Intervjuer. I: Ahrne, Göran och Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråks elever i klassrummet*. 3. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren

Hattie, John (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur & kultur

Håkansson, Jan & Sundberg, Daniel (2012). *Utmärkt undervisning: framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. 1. utg. Stockholm: Natur & Kultur

Lalander, Philip (2015). Observationer och etnografi. I: Ahrne, Göran och Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Larsen, Ann Kristin (2009). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

Lundberg, Gun (2007). *Teachers in action: att förändra och utveckla undervisning och lärande i engelska i de tidigare skolåren*. Licentiatavhandling Umeå : Umeå universitet, 2007

Lundberg, Gun (2011). *De första årens engelska*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lundgren, Ulf P. (1972). *Frame factors and the teaching process. A contribution to curriculum theory and theory on teaching*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Lundgren, Ulf, P. (1999). Ramfaktorteori och praktisk utbildningsplanering. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 4(1), s. 31-41.

Tillgänglig på Internet: <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/viewFile/7777/6833>
(05-04-2016)

Lundgren, Ulf P. (2012) Den svenska läroplansteoretiska forskningen – en personligt hållen reflektion. I: Englund Tomas, Forsberg Eva, Sundberg Daniel (red.) (2012). *Vad räknas som kunskap?: läroplansteoretiska utsikter och inblickar i lärarutbildning och skola*. 1. Uppl. Stockholm: Liber

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 [Elektronisk resurs]. (2011). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/31382>

Månberg, Christina (2015) *Individanpassning ska inte innebära sänkta krav*.

<http://www.svd.se/individanpassning-ska-inte-innebara-sankta-krav> (Hämtad: 18-03-2016)

Skolinspektionen (2010) *Rätten till kunskap [Elektronisk resurs] : en granskning av hur skolan kan lyfta alla elever*. Stockholm: Skolinspektionen

Tillgänglig på Internet:

<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/skolors-kompensatoriska/kvalgr-komp-samf.pdf>

Skolinspektionen (2012) *Framgång i undervisningen: en sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan*. Stockholm:

Skolinspektionen

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Om-oss/sammanfattning-forskningsoversikten.pdf>

Stensmo, Christer (2008). *Ledarskap i klassrummet*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Stödinsatser i utbildningen: om ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd.

(2014). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3362>

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Vinterek, Monika (2006). *Individualisering i ett skolsammanhang*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1844>

8.1. Otryckta källor

Intervju med Marit, 07-04-2016, 25:39 minuter

Intervju med Daniel, 04-04-2016, 22:20 minuter

Intervju med Hanna, 30-03-2016, 26:47 minuter

Observation 1 med Marit, 31-03-2016

Observation 2 med Marit, 07-04-2016

Observation 1 med Daniel, 28-03-2016

Observation 2 med Daniel, 04-04-2016

Observation 1 med Hanna, 23-03-2016

Observation 2 med Hanna, 30-03-2016

9. Bilagor

9.1. Bilaga 1

Hej!

Mitt namn är Egzona och jag är lärarstudent (F-3) på Södertörns högskola. Just nu är jag inne på termin 7 och jag skriver C-uppsats. Jag såg på *****skolans hemsida att du var rektor (eller lärare, **beroende på vem jag skickade mailet till**) på skolan och därför tog jag kontakt med dig!

Jag undrar om du skulle kunna hjälpa mig att komma i kontakt med en lärare som undervisar i engelska i årskurs 2-3 som frivilligt skulle vilja ställa upp på att delta i min studie. Detta skulle innebära att jag kommer och observerar två engelska lektioner hos läraren samt avslutar med en intervju. Det jag undersöker är nämligen hur engelskaundervisningen i åk 2-3 planeras/utformas och hur den går till. Läraren skulle absolut inte behöva utforma om sin undervisning pga. min närvaro utan jag är bara där för att observera. Det enda hon/han skulle behöva avsätta tid för är en intervju som tar max en timme som vi skulle kunna ha vid det sista tillfället. Alla uppgifter som skolan, läraren och eleverna kommer att behandlas anonymt. Jag hoppas att du kan hjälpa mig komma i kontakt med en lärare på er skola som vill ställa upp!

Jag nås bäst via denna mail eller på telnr: 070*****

Hälsningar,

Egzona

9.2. Bilaga 2

Intervjuguide

- Berätta om din bakgrund som engelskalärare. Hur länge har du undervisat i engelska?
- Vilka årskurser undervisar du just nu?
- Beskriv din roll som lärare, är den alltid densamma eller varierar den? (Hur?)
- Vad är viktigt för dig när du planerar undervisningen i engelska?
- Individanpassar du undervisningen i engelska, i så fall hur? (Och varför?)

- Anser du att det är viktigt att individanpassa undervisningen i engelska? Varför?
- Enligt läroplanen ska all undervisning anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Vad innebär detta för dig i engelskaundervisningen?
- Vad gör du för att variera undervisningen i engelska? (Vilka arbetssätt, material osv)
- Hur anpassar du undervisningen till de elever som befinner sig på olika nivå i engelskan?
- Tror du att dina egna erfarenheter, kompetens och utbildning påverkar individanpassningen i undervisningen? I så fall, hur?
- Vad (vilka faktorer) påverkar möjligheten till individanpassning? (Tid, rum, resurser, styrdokument) I så fall, vilka och hur?
- Påverkar tillgången till resurser din möjlighet att individanpassa undervisningen? Hur?
- Finns det faktorer som underlättar/försvårar för dig som lärare att individanpassa undervisningen? I så fall, vilka och hur?
- Vad upplever du är den största utmaningen med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov?
- Något att tillägga?